Közösségi Agrárpolitika 2013 után

2010. június 3.

A Közösségi Agrárpolitika 2013 után

Az EU mezőgazdasági biztosa, Dacian Ciolos társadalmi vitát kezdeményezett a 2013 utáni Közösségi Agrárpolitikáról. A május 20.-án tartott Igazgató Tanácsi ülés vitája tükrében a HANGYA részéről a vitakérdések kapcsán - a terjedelmi korlátokra is tekintettel- az alábbi anyag került megküldésre.

" **KAP reform 2013 után**

Dacian Ciolos a vitaindító beszédében 4 stratégiai kérdést tett fel:

1. Miért van szükség közös agrárpolitikára?
2. Milyen szerepet szán a társadalom a maga teljes sokszínűségében megnyilvánuló mezőgazdaságnak?
3. Miért kell a jelenlegi KAP-ot megreformálni, és hogyan lehet ezt úgy megtenni, hogy az megfeleljen a társadalmi igényeknek?
4. Milyen eszközöket adjunk a jövőbeli KAP-nak?

Ad 1. A Közös Agrárpolitika az EU alkotmány szerves része, az európai identitás fontos eleme. Fő célkitűzése **a termelők és a fogyasztók biztonságá**nak egyidejű szolgálata, ezért természetesen nem csupán a mezőgazdaságból élők, de valamennyi európai polgár érdeke egy jól működő, a piaci értékek érvényesülését nem torzító olyan agrárpolitika, amely az európai **élelmezésbiztonság és élelmiszerbiztonság követelményei**nek teljesülését a **minimális közpénz** felhasználása mellett garantálja.
Ad 2. A mezőgazdaság fő funkciója **a biológiai és társadalmi környezet**tével szerves összhangban lévő **élelmiszertermelés**. Ez a szerves komplexum a maga sokszínűségében és kölcsönhatásában lehet teljes értékű, bármely elemének nem megfelelő arányú kiemelése és fejlesztése aránytalanul sok társadalmi közkiadáshoz vezet. A mezőgazdaság az elsőleges feladata mellett ezért meghatározó szerepet játszik a **vidéki tájak és közösségek megőrzés**ében, **fejlődés**ében, számos **közjavat szolgáltatva** számukra és a társadalom egészének.
Ad 3. A KAP reformja azért szükséges, mert egyfelől a **globális hatások** kiteljesedése, a **nemzetközi kereskedelem szabályzó**inak érvényesülése az eddigi eszközök fennmaradását nem teszik lehetővé, másfelől az agrárkiadások

társadalmi elfogadottsága az európai társadalomban is csökkent. A KAP reformját az is sürgeti, hogy a gazdasági válság következtében az EU **költségvetés forrásai** is korlátozottabbá váltak. Mindezzel összhangban a KAP reformjának olyan irányúnak és mértékűnek kell lennie, hogy egyfelől a **KAP** Római Szerződésben rögzített **alapelvei ne sérüljenek**, ugyanakkor a **közkiadások indokoltsága** hosszútávon **fenntartható** legyen mind az **európai polgárok** szemében, mind a **nemzetközi viszonylat**okban. Ezért a kiadások szerkezetében az európai agrármodell változásának megfelelően
- emelni kell a piac által közvetlenül el nem ismert **közjavak kompenzációjá**ra szánt forrásokat,
- ösztönzőket kell teremteni a gazdálkodóknak a **klímaváltozás**ra, a **takarékos energia- és víz-felhasználás** követelményeire adandó válaszaihoz,
- a piaci helytállásra való felkészítésben fokozottabb hangsúlyt kell fektetni a közvetett eszközöknek, így az **innováció** előmozdításának, a **tudástranszfer** nek,
- az egyéni támogatásokra eddig bevezetett korlátozások (moduláció) fenntartása mellett ugyanakkor erősíteni a **közösségi akció**kon, azok szervezetéből adódó **demokratikus ellenőrzésen** nyugvó támogatásokat.
Ad 4. A jövő agrárpolitikája eszközrendszerének továbbra is a **szolidaritás elvén nyugvó közös politikán** kell alapulnia, azaz a részleges, vagy teljes renacionalizálás nem tekinthető megoldásnak. Alapelvnek tekintendő, hogy az **előző pontban vázolt szerkezeti változások adhatják a KAP átalakítás fő irányait**. A reformnak ugyanakkor indokolt érintenie a viszonylag változatlan jogcímeket is azok tartalmában, indokrendszerében.
A KAP eszközeiben a legnagyobb kiadásokat a **közvetlen kifizetések** jelentik. A kifizetések termeléstől való elválasztása következtében ez az intézkedés (ami eredetét illetően a piaci intervencióból származik) **gyakorlatilag jövedelembiztonsági tétell**é alakult, amelynek mértéke és társadalmi indokoltsága a legnagyobb vita. Gondot jelent az is, hogy a számítás alapjául szolgáló módszer az agrárágazat diverzitását nem ösztönzi, az **egyes ágazatok között aránytalanság**ot eredményez, illetve ezek felszámolására nincs eszköze (szántóföldi növénytermesztés/kertészet/állattenyésztés). Abban vélhetően jelentős a társadalmi egyetértés, hogy a főleg (nem kizárólag!) agrárgazdálkodásból élők számára a közvetlen kifizetések valamilyen arányos szintje a termelés alacsony profitrátája és a leépülő intervenció miatt nélkülözhetetlen, ám annak valamilyen mértékű termeléshez kötése nélkül a kifizetés „történelmi” jellegű válik és előbb- utóbb társadalmi visszatetszést szülhet. Az ezen kifizetéseknél jelentkező - egyes országok közötti - aránytalanságok feloldása szintén elkerülhetetlen, ennek alapelveként az

ökológiailag indokolt terheléseket, valamint az **uniós kohézió előmozdítását**, és nem a jelenlegi versenyelőnyöket indokolt érvényesíteni.(Ilyen aránytalanságot eredményezne a vásárlóerő paritáson történő kiegyenlítés javaslata.) Az intervenció leépülése ugyanakkor a más támogatási eszközöket alkalmazó nemzetközi versenytársainkat előnyösebb helyzetbe hozza. Ezért a **piaci kockázatkezelés** eszközeinek alkalmazása, mint a minimális jövedelembiztonság eszköze, ezen a területen minden bizonnyal bevezetendő intézkedést kell, hogy képezzen a következő tervezési ciklusban. Minden eddigi KAP reform abba az irányba mutatott, hogy a termelők bevételei minél teljesebb mértékben a piaci bevételekből és ne közpénzekből származzanak, ezért alapvető fontosságú annak kinyilvánítása, hogy a piaci pozíciók erősítését szolgáló intézkedésekre fordított közpénzek a felhasználás tekintetében a leginkább hatékonyak. Ezért indokolt a termelők közösségeinek olyan támogatása, amely az **élelmiszerláncon belül** javítja **piaci pozíció**jukat a **hozzáadott érték fokozása**, illetőleg rajtuk keresztül érvényesíthető olyan **szabályozási eszközök és források** révén, amelyek a **piaci fluktuációt, a késedelmes fizetéseket és az ezekből adódó kiszolgáltatottságot** mérsékelik. A piaci kihívásokhoz történő alkalmazkodás termelői közösségeken keresztüli kezelése a közvetlen hatáson keresztül pozitív irányba befolyásolhatja a szerkezeti alkalmazkodást, a vidékfejlesztés egyéb intézkedéseit is.

Budapest 2010. június 1.

dr. Szabó Zoltán
ügyvezető titkár
HANGYA
a COGECA 2004-2008 közötti alelnöke"